

NAUJIENOS

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

VISU LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS UŽ TAUTOS LAISVĘ

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest
Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian
In The United States

VOL. LXVI

Price 20 c.

Chicago, Ill. — Pirmadienis Monday, July 30, 1979

Nr. 175

CARTERIS PASIRINKO DAR DU SEKRETORIUS

PALESTINOS TERORISTAI ŽADA NUŽUDYTI PREZ. SADATĄ

ŽMONA POLICIJAI TVIRTINA, KAD DU ARABAI
PASKUTINIAI KALBĖJOSI SU JOS VYRU

BEIRUTAS, Libanas. — Arafato vadovaujama teroristinė palestiničių organizacija oficialiai paskelbė, kad ji nužudysiant Egipto prezidentą Anwar Sadatą. Palestiniečiai visą laiką vedė kovą prieš izraelitus, bet susidaro įspūdis, jog patys smarkiausi šios organizacijos smūgiai bus taikomi Egipto vadams. Palestiniečiai jau seniai pranašauja prez. Sadato mirtį, bet jiems nesiseka.

Prezidentas Sadatas, patyręs apie palestiniečių planus, Egipto policijai įsakė suimti visus palestiniečius, tuo metu gyvenusius Egipto teritorijoje.

Palestiniečiai užėmė Egipto ambasadą Turkijoje, reikalavo paleisti suimtą teroristų vadą, bet pastarasis jau viską buvo išgiedojęs Egipto policijai ir nenori nieko bendro turėti su palestiniečiais.

JORDANIJĄ ATGAUS SAVO ŽEMES

AMANAS, Jordanija. — Aukštas Jordanijos pareigūnas pareiškė, kad Jordanija netolimoje ateityje atgaus visas karo metu prarastas žemes. Izraelis ir Egiptas Washingtono sutartyje pradžioje atidėjo Jordanijai prarastas žemes.

PALESTINIEČIAI KAL- TINĄ IZRAELI

BEIRUTAS, Libanas. — Paskartotais Arafato pranešimais tvirtina, kad teroristų organizacijos karo viršininkas Z. Mohsen nužudė izraelitai. Prancūzų policija nežinanti, su kuo nužudytas Mohsen gan ilgai kalbėjosi. Jo žmona nežinanti, kas buvo tie prie jo priartėję žmonės, kurie prie apartamento durų paleido jam šūvius į galvą. Jie galėjo būti izraelitai teroristai arba su izraelitais dirbantieji egiptiečiai.

Arafatas paneigė žinias apie pačių arabų pasikėsinimą prieš Mohseną. Tarp Palestinos ir Sirijos arabų gali būti nuomonių skirtumai, bet tai nereiškia, kad tie skirtumai vėstų prie žudynių.

— Kansas City, Mo., į Associated Press anketą, kas už Carterį, kas už Kennedy rinkimuose prezidentus, apskrities demokratams atsakė tokiu santykiu: 5 už Carterį, 1 už Kennedy.

KALENDORĖLIS

Liepos 30: Jolita, Petras Krist., Radvilė, Būjūnas.

Saulė teka 5:40, leidžiasi 8:13. Oras šiltas, gali lyti.

Mudd nebe purvinas

WASHINGTON. — Po 114 metų, šešių prezidentų ir septynių gentkarčių prez. Carteris rehabilitavo daktaro S. Mudd vardą ir jo giminės garbę, kuri iki šiol buvo purvinama už tai, kad daktaras Mudd operavo prezidento A. Linkolno žudiko John Wilkes Booth nužudusią koją ir dėl to, kad pati dr. Mudd pavadė "prašėsi purvinama" (Mudd, mud lietuviškai reiškia purvą). Dr. Mudd už tą profesinį patarimą buvo nuiteistas kalėti ketverius metus.

Tebekaltinto daktaro Samuel Mudd vaikaičiai dr. Richard Mudd, gyv. Saginaw, Mich., 79 metų amžiaus, jau nuo 1932 metų prašant išteisinti jo giminės vardą, buvo nustatyta, kad purvinamasis daktaras jokioje konspiracijoje nedalyvavo.

Banginių savijudybės

GRAND BANKS, Newfoundland, Canada. — Nebe naujiena rasti vandenynų paplūdimiuose bangų išblokštų ar savo noru iš vandens po keliolika ar kelias dešimtis jūros milžinų banginių, kurių dalis jau nebegyvi, kiti tebelaukia mirtį. Kad jų savijudybės aktas yra savavališkas, patvirta iš to, kad daug kartų buvo mėginta juos gelbėti, nuvelkant į gilų vandenį, bet pakilti savo valiai jie grįždavo į krantą ir gulėdavo ant smėlio nebegyvi ar tebesibangiančių "tautiečių" tarpe.

Šiomis dienomis prie Grand Banks išplaukė daugiau kaip 170. Nėgana to, žvejai stebėjo dar dvi grupes tų oru kvėpuojančių vandens gyvulių, kaip jie išplaukė iš vandens prie Point Au Gaul (Neufundlando) pietiniame gale ir dviem grupėmis sugulė sausumoje. Mokslininkai tokiai gyvybės dramai išaiškino dar neturi.

— Atrodo, kad George Meany, AFL-CIO pirmininkas, dabar pritaręs pasirašyti strateginių atomo ginklų kontrolės sutartį. Jį įtikino kariškių samprotavimai.

Egipto prezidentas Sadatas pirmą sužinojo apie Arafato nutarimą jį žudyti. Visą Sadatui papasakojo suimtas palestiniečių teroristas.

Detroitas imasi priemonių gaminti automobilių motorus, nuvežančius automobilį 32 mylias vienu galonu gazolino. Paveiksle matomi Detroito ir Lansingo vaizdai.

DALIS AFGANISTANO AMERIKIEČIŲ JAU PASIEKĖ NEW DELHI

PASKUTINEM DVIEM SAVAITEM KABULĖ
SIAUCIA BAIŠUS TERORAS, AREŠTAI

NEW DELHI. — Pirmoji grupė amerikiečių, gavusi įsakymą išskirti iš Kabulo, jau pasiekė Indijos sostinę New Delhi. Trys Amerikos konsulato pareigūnai išskrido savaitės pradžioje, o antroji grupė šeštadienį pasiekė Indiją.

Amerikiečiai tvirtina, kad Afganistane siaučia baisus policijos teroras. Vyriausybė nutarė suimti daugiau žmonių, bet nebuvo kur jų dėti. Saugiausia vieta yra Kabulo priemiestyje esąs didelis ir gana modernus kalėjimas. Į tą kalėjimą norėjo grįžti naujai suimtuosius, bet ten nėra vietos. Tada vyriausybė įsakė kalėjime esančius kiekvieną dieną šaudyti grupėmis, kad padarytų daugiau vietos. — Jeigu per metus niekas žmogaus neišėmė iš kalėjimo, tai jis yra liaudies priešas ir reikia jį sušaudyti, — pareiškė policijos vadas.

Amerikos ambasada Indijoje įpareigota rūpintis JAV tarnautojais, dirbusiais Afganistane, bet praėjus savaitės pradžioje, saugumo sumetimais, gavusius įsakymą išvažiuoti. Pradėjus siausti terorui Afganistane, Valstybės departamentas liepė išvažiuoti.

ADOLPH DUBS BUVO NUŽUDYTAS

Šių metų vasario 14 dieną Kabule policija pagrobė amerikietį Adolph Dubs, jį palaikė kelias dienas, o kai amerikiečiai pradėjo teirautis apie jo likimą, tai penki Kabulo policininkai jį išsivedė užmiestį ir nušovė.

Kariuomenės prievolė

WASHINGTON. — Atstovų Rūmų pirmininkas Thomas P. O'Neil Jr. penktadienį spėjo, kad kariuomenės tarnybos registracijos įstatymo projektas, kurį buvo numatytas svarstyti šią savaitę, bus išimtas iš svarstymų paruošus ugnibai autorizuoti ugnies sąrašą.

To įstatymo projekto sekcija reikalauja, kad prezidentas nuo 1981 metų pradžios pradėtų registruoti visus 18 metų baigusius jaunuolius. Bet O'Neil sako, kad prezidentas turi pilną autoritetą registracijai pradėti. O'Neil pareiškė, kad jis asmeniškai pritaria registracijai, bet Baltieji Rūmai — ne.

Atveš Amerikon 4,000 vietnamiečių

KUALA LUMPUR, Malaizija. — Amerikos karo laivai suvežė apie 4,000 vietnamiečių, plaukiojančių mažais laiveliais įvairiose Indonezijos ir Malaizijos vandenynse. Malaizijos vyriausybė leido amerikiečiams koncentruoti jūroje rastus vietnamiečius, kad JAV karo transporto laivai galėtų juos atvežti į Ameriką. Malaizijos vyriausybė leis Amerikos transporto lėktuvams prisinaudoti aerodromų. Japonams atsisakius priimti vietnamiečius, da guma jų surinko amerikiečiai. Tuo tarpu dar nežinia, kur juos apgyvendins.

Sovietai nespėjo laiku pasigaminti atomo bombą

WASHINGTON. — Atomų istorikas David Holloway pasakė, kad vienas vadovaujančių sovietų mokslininkų dar 1940 metais prašė leisti pradėti bandymus kaip suskaldyti atomų branduolius ir gal būtų išradęs atominę bombą anksčiau už JAV, jeigu jo pasiūlymas būtų buvęs priimtas.

Pranešime Smithsonian Institucijos Wilson centrui Holloway pasakė, jog tas sovietų mokslininkas branduolinių fizikos 1940 metų pradžioje prašė Sovietų Mokslo akademiją papildomu fondu branduolinių skaidymui ištyti, išaiškinamas to kio išradimo militarinę reikšmę ir užtikrinamas, kad yra galimybė pagaminti uranumo bombą, bet akademija jo planus atmetusi pareiškė, kad ne laikas vizijomis užsiimti, kuomet karas gresia nieko nebelaikiant.

Mirties bausmė sovietuose

LONDONAS. — Dar ne girdėta kaip pasielgė Brežnevas su Amnesty International organizacijos telegrama pasiūstų prašymu pakeisti mirties bausmę keturiems ukrainiečiams darbininkams, pavogusiems medžiagų audimo fabrike. Ryšium su ta vagyste suimta 50 asmenų, bet mirti teisti tik keturi žmonės, visi, kaip praneša UPI, žydai.

— 1978 metais Chicagoje buvo užmušti 787 žmonės.

MOON LANDRIEU TVARKYS MIESTŲ STATYBOS REIKALUS

NEIL GOLDSCHMIDT TVARKYS TRANSPORTA-
CIJOS DEPARTAMENTĄ

Pakėlė cigarečių kainas

CHICAGO. — Zenith Tobacco Co. paskelbė, kad tos kompanijos 1.800 mašinų šioje srityje perstatomos pagal naujas pakeltas kainas. Kitos kompanijos tą pat darančios. Dar šią savaitę pakelti cigarečių automatuose bus 5 centais brangesnis, o kartonas cigarečių mažmenų krautuose 15 ar 20 centų brangiau. Pakelti kainas būvės reikalingas, nes didesnieji cigarečių fabrikai kainas pakėlė po 11 centų kartonui.

Po paskutiniojo kainų pakėlimo Reynolds kompanija paskelbė, kad per pirmus tris mėnesius po kainų pakėlimo kompanija turėjo \$136.9 mil. pelno.

Prioperavo abidvi nukirstas rankos

Virginijos universiteto ligoninėje speciali chirurgų grupė per 11 valandų prioperavo 13 metų amžiaus berniukui abidvi rankas, kurios buvo nupiautos piauamąja mašina jam iškritus į šieną.

Berniukui Jonathan Darnell Linkous iš Shawsville kaimo ranka buvo visiškai nukirsta per tris nykščius nuo peties, o dešinė ranka dar kabojo ant nebaigto nukirsti odos rėželio žemiau alkūnės. Per visą operacijos metu sunaudota 18 bonkų kraujo transfuzijoms.

Sekantios dienos pranešimu, ligonis gerai atrodė.

Italija vis be kabineto

ROMA. — Italijos krikščionis demokratas finansų ministeris Filippo Maria Pandolfi bandys sukombinuoti parlamento daugumą, tikėdamas užbaigti ilgai nusitęsusią vyriausybės krizę.

Politikieriai spėja, kad Pandolfi gali gauti pritarimą ribotai programai, kad tik valstybė išsukus iš infliacijos spiralės.

— Darbo departamentas turi žinių, kad dar iki šio mėto piktiečių tikslams naudojami darbininko privatus reikalai.

Jimmy Carter

Prez. Carteris, dvi savaites dirbęs po 16 valandų, išvažiavo kelioms dienoms į David vasarvietę.

WASHINGTON, D.C. — Prezidentas Carteris, papildęs savo kabinetą dar dviem nariais, penktadienio vakarą atsisveikino su naujais sekretoriais ir vėl išvyko į David vasarvietę, kad galėtų pailsėti nuo dviejų savaitų labai intensyvaus darbo.

Prezidentas Carteris daugelį nustebino dviem pasirinkimais, dviem sėkmingais didelių miestų merais. Miestų statybos reikalams jis pasirinko buv. sėkmingą New Yorko merą Moon Landrieu, kuris per du mero terminus iš baigiančio irti New Orleans miesto padarė modernų, gražiai besitvarkantį dvidešimtojo amžiaus miestą.

Vietoj senų laukų ir lindynių, Moon Landrieu pastatė naują, modernų miestą, kuris ne tik pajėgia mokėti naujas statybas, bet auga visomis pusėmis. Mieste įvesta tvarka, sumažėjo žudynės, apgavystės ir dirbtiniai bankrotai. Moon Landrieu turėjo vesti sunkią kovą, kol panaikino korupciją, vogimą ir baisų sukiavimą. New Orleans gyventojų skaičius didėja, atsirado naujų darbų, padidėjo prekyba, sutvarkytas uostas ir atplaukia daugiau laivų.

Vietoj buvusio adv. Califano, prezidentas pasirinko teisingą, tvarkingą ir veiklų Oregono valstijos Portlando miesto merą Neil Goldschmidt. Mieste buvo pradėję galvas kelti mafijos nariai, sukčiai ir pasipelnitoyai. Meras Goldschmidt per tris metus gerokai pataisė savivaldybės finansus, apstabdė apgaule ir įvedė pavyzdinę tvarką. Jis yra geras kalbėtojas, moka pasakyti tiesos žodį ne tik suktiems advokatams ir įtariamiesiems kaliniams. Bausmę atsėdėjusiems priaria išvažiuoti ir niekad daugiau nebeįgrįžti. Jeigu atsėdėjusieji bandytų nepasitaikyti pasilikti Portlande, tai savo dienas baigs kalėjime.

Prezidentas Carteris išitęsęs dvi savaites taręsio su kabineto nariais ir Kongreso atstovais. Ypatingai jam teko ilgai kalbėtis su visa eile pasižymėjusių žmonių, norėdamas patvirtinti jų nuomonę įvairiais svarbiais valstybės klausimais. Kartu su prezidentu pasitarimuose dalyvavo ir nauji didelių darbų pasirašys dirbantieji Hamilton Jordan ir Frank Moore. Jai žmonių į Washingtoną iškvietė pats H. Jordan.

Prezidentas Carteris kabineto formavimą skaito baigtu, daugiau tuo reikalu nebesirūpins, bet pailsės ir paruoš planus prezidento rinkiminei kampanijai.

— Iš Kinijos grįžtantieji keleiviai pasakoja, kad Kinija neturi jokios energijos krizės. Jie naudoja tik savo gazoliną.

— Panamos kanalo sutarties priešai nori pravesti įstatymą, kuris draustų vyriausybei daryti daugiau nuolaidų panamiečiams.

VOKIETIJOS BENDRUOMENĖJE

(Tęsinys)

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Talka gimnazijai pagražinti vos bufetas davė apie 500 DM pelno.

I Vokietijos LB Valdybos ir Liet. moterų klubų federacijos kvietimą talkos būdu papuošti Romuvą ir pagražinti gimnazijos patalpas atsiliepė arčiau gyvenę tautiečiai. S. m. gegužės 26 nuo pat ryto uoliai dirbo: Eug. Lucienė, Kostnė, J. Bytautienė, V. Endrikaitienė, J. Banevičienė, St. Šinkus, Vida Sabienė, O. Bartusevičienė, senj., mokytojos I. Krivickienė, Vida-Sidrytė ir Dang. Kvilytė, gimnazijos tarnautojai ir daugelis mokinių. Nupirkti ir pasodinta gėlių už apie 400 DM. Pradėti remontuoti pilies apatinio aukšto kambariai.

Apie 17 val. įvyko Romuvos liet. moterų klubo steigiamasis susirinkimas. Iš LMK Federacijos valdybos dalyvavo pirmininkė Eug. Lucienė, vicepirmininkė J. Banevičienė ir sekretorė P. Ivinskienė. Į klubą jau įstojo 17 narių. Išrinkta valdyba: pirmininkė J. Tenzegolskienė, vicepirmininkė ir sekretorė Bronė Lipsienė ir išdėtininkė Rūta Zimmermannienė. Kontrolierės: J. Bytautienė ir V. Sabienė. Po susirinkimo moterys pavaišino talkininkus ir svečius pačių gamintais pyragais ir kava.

Naujai įsisteigęs Romuvos moterų klubas padėjo surengti gimnazijai Jonines. Jos suruošė loteriją, davusią per 1.400 DM pelno ir įrengė kavos bufetą su tortais ir pyragais, kuriuos iškepė pačios moterys. Visi gardžiai ypač lietuviškais grybais, iškeptais Kosnikienės. Ka-

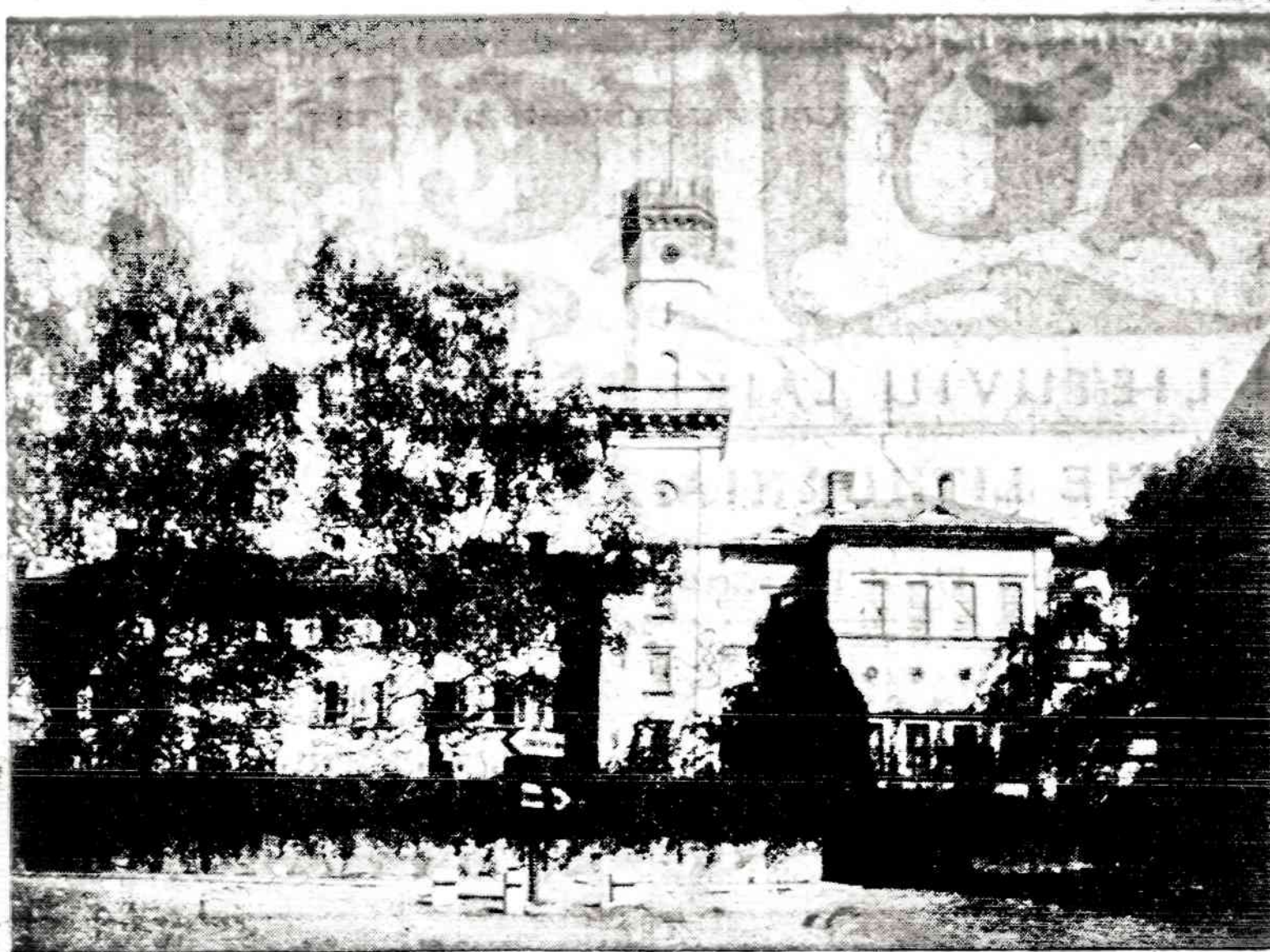
atsisveikinimas su abiturientais įvyko paskutinę žodinių egzaminų dieną, gegužės 16. Per pietus gimnazijos valgykloje direktorius V. Natkevičius paskelbė mokiniams, jog visų abiturientai išlaikė valstybinius egzaminus ir gavo teisę studijuoti aukštesiose mokyklose. Jis prašė abiturientus išlikti geraiis lietuvišiais, neužmiršti gimnazijos ir jos reikalų.

Vakare iškilmingos vakariėnės metu su jais atsisveikino mokytojai ir būsimieji abiturientai — VIII klasė. Kalbėjo, linkėdami abiturientams sėkmės ateities gyvenime, Vokietijos LB Valdybos pirmininkas A. Šnitas, kun. Fr. Skėrys ir kiti. Gimnazijos direktoriui, mokytojams ir auklėtojams už mokyimą ir auklėjimą padėkojo abiturientas V. Kemeraitis.

Abiturientai

Irena HARNERYTĖ-MANDEL, gim. 1957 sausio 1 Sov. Sąjungoje. Į gimnaziją įstojo 1969. Žada studijuoti interjerą. Mėgsta suvinioti, daržininkystę. Romeo GUNTHERIS, gim. 1960 liepos 14 Lietuvoje. Į gimnaziją įstojo 1970. Ketina studijuoti kalbas arba mediciną.

Valdas KEMERAITIS, gim. 1959 rugpjūčio 25 Kaune. Į gimnaziją atvyko 1976. Žada studijuoti psichologiją arba ekologiją. Groja gitara, bandys suorganizuoti savo orkestrėlį.

LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJA, VOKIETIJOJE

Antanas ŽALIUKAS, gim. 1959 kovo 3 Oldenburge, Vak. Vokietijoje. Gimnaziją lankė nuo 1970. Mėgsta piešti. Ketina studijuoti architektūrą.

Lolita KUDIRKAITĖ baigė visas 9 klases ir gavo pažymėjimą. Gimusi 1960 gegužės 10. Į gimnaziją įstojo 1970. Studijuoti kalbas arba mediciną.

Laikraščėlis

Tai pačių mokinių paruoštas, gražiai apipavidalintas leidinys, kurį gal geriau tikti pavadinoti 12 psl. albumu. Užpildytas mokytojų ir mokinių nuotraukomis, pagamintomis R. Musonytės, kun. J. Dėdino ir Algio Stankaus-Saulaiečio. Pirmuose puslapiuose duota šiek tiek gimnazijos istorijos ir jos vaizdų, išsiskaidinti trumpi Ku-

riausio elgesio mokiniai: I. Benius Federavičius (VIII kl.) visų elgesio pažymių (elgesys, darbštumas, tvarkingumas) turis po 1. II. Robertas Šneideris ir Vilijus Grigutis (VII kl.) elgesio turis po 2, darbštumo ir tvarkingumo — po 1. III. Elena Baronaitė iš Vokietijos (VIII kl.), Daina Fernandez (VI kl.) iš JAV-bių, turinčios elgesio bei tvarkingumo po 2 ir darbštumo po 1.

Netrūko ir blogo elgesio mokinių: trinis elgesio pažymys sumažintas iki 4, net 14-kai II pusmety iki 3. Metinis elgesio pažymys iki 3 sumažintas 7-iesiems mokiniams. Pažymiai sumažinti daugiausia už bendrą drausmės nesilaikymą, nevalyvumą. Nedrausmingiems mokiniams direktorius pranašavo liūdną ateitį. Jei jų auklėtojai negalėtų sutvarkyti bendrą, tai kaip tie jaunuoliai galėtų susitvarkyti patys išsėję į gyvenimą? Dėl to palyginti ne daug mūsų abiturientų, baigia aukštusius mokslus. Tai liūdnas drausmingumo stokos pasekmė. Kiekvienas didesnis tikslas pasiekiamas tik kietu darbu.

Kalbėtojas dėkojo mokiniams, ypač redaktorei Snieguolei Zalatoritei, už gimnazijos laikraščelį, pasirodžiusį mokyklos Romuvą persikėlimo 25-čio progą. Tai daugiausia mokinių ir JAV-bių nuopelnas. (Bus daugiau)

Geriausio mokiniai: I. Giedrius Ambrozaitis (IV kl.) iš JAV-bių. Jo pažymių vidurkis — 1,92. II-ą vietą užėmė Laima Šutijos, (VII kl.) iš JAV-bių ir Renata Bertulaitytė (V kl.) iš Vokietijos, turinčios pažymių vidurkį po 2,15. III-ą vietą teko Jonui Činkui ir Audrai Dirkytei (abu VIII kl.) iš JAV-bių su pažymių vidurkiu 2,27; IV

SALOMĖJA BAČINSKAITE-BUCIENE

Šįmet sukanka 75 metai, kai gimė S. Bačinskaitė, plačiau žinoma lietuviškoje spaudoje literatūrinio slapyvardžio Salomėja Nėris. Būsimoji poetė gimė 1904 m. lapkričio 17 d. Kiršų k., Alvitto vls., Vilkaviškio aps. 1924 m. baigė Vilkaviškio „Žiburio“ gimnaziją ir pradėjo studijuoti Kauno universitete. Mokytojų gimnazijose ir po kurio laiko ištekojo už skulptoriaus B. Bučo.

Eilėraščius spausdinti pradėjo 1923 metais. Jos kūrybos kritika ir knygų recenzijos daugumai teko skaityti nepriklaušomos Lietuvos spaudoje. Už 1938 m. parašytą knygą „Die medžių žydėjimas“ 1939 m. poetė gavo valstybinę premiją. Skyrimo komisiją sudarė viceministras K. Masiliūnas, prof. M. Biržiška, prof. V. Mykolaitis-Putinas, J. Grušas ir V. Tumėnas. Dabar iš eilės susipažinkime su spaudos ištrauka (žr. „Naujoji Romuva“, 1939 m. Nr. 5), kuri liečia laureatę ir jos premijuotą knygą.

Griežtas posūkis: „Nors Salomėja Nėris yra palyginti dar jauna (g. 1904 m.), bet jau spėjo pergyventi keletą reikšmingų etapų. Pradėjusi svajingais eilėraščiais apie meilę ir kitus su meile glaudžiai susijusius dalykus ir išpopuliarėjusi kaip stipri ir įdomi estetiškos krypties poetė (Pėdos smėly), S. Nėris staiga padaro griežtą posūkį. Iš kraštutinio egocentrizmo puola į kraštutinį visuomeniškumą. Griebia rašyti eilėraščius realistinėm, konkrečiom temom, iš aktualumo net gerokai paraudavusiom.“

Kodėl jai nevyksta šios rūšies eilėraščius rašyti? „Nevyksta ne dėl to, kad iš viso negalima būtų visuomeniniais klausimais sukurti stiprių eilėraščių; bet dėl to, kad poetė jiems nebuvo pasiruošusi ir todėl neįstengė surasti tinkamos jiems formos.“

Ką ji prarado? „Nors pavojus buvo, vis dėlto S. Nėris nenuėjo „skenduolių keliu“, o laimingai išlipo į krantą, kad ir nebe toj pačioj vietoj, iš kurios buvo nušokus, o taip pat ir nebe tokia pat, kokia buvo prieš nušokdama. Grįžo jau praradusi jaunystės nerūpestingumą.“

Ką ji parašė į naująją knygą? „I naujausiąją knygą „Die medžių žydėjimas“, kuri šiom dienom premijuota valstybine lit. premija, poetė kaip tik sudėjo tuos eilėraščius, kuriuos parašė „pasiekusi krantą“, jausdama jau žemę po kojų. Tiesa, dar ir šioj knygoj kai kur vaidenas poetė tie klausimai, dėl kurių ji bėgo „per lūžtantį ledą“, tačiau jie jau yra pareikšti švelnesne ir tinkamesne forma. Beveik nerandam šioj knygoj erotikos, svarbiausio motyvo pirmųjų dviejų Nėries knygų. Ero-

tikos vietą čia užima motina ir kūdikis. Ryškus čia ir mirties motyvas, kuris yra poetės įkvėpęs ir knygos vardas. Naujosios Nėries knygos forma kaip ir visų ankstyvesniųjų (išskyrus dailinai tik „Per lūžtantį ledą“), yra daili, lengva ir dainiška; nors nevisur galutinai išbaigta. Nėries poetinės priemonės kuklios ir negausios. Kelių paprastų žodžių jai užtenka sukurti gražiam reljefingam vaizdui.“

Salomėja Bačinskaitė-Buciėnė mirė 1945 m. liepos 7 d. Maskvoje. Palaidota buv. Karo Muziejaus sodelyje. Tai buvo talentinga poetė, kuri savo jaunystėje pasižymėjo skambia ir daininga kūryba. Bet subrendusi paklydo gyvenimo vingiuose ir lietuvių tautai jau diemedžiui daugiau nepažydo.

V. Vytenietis

Israelis nori tartis dėl Sinajaus

WASHINGTON, D.C. — Izraelio vyriausybė kreipėsi į JAV ir Egipto vyriausybes, prašydama skubaus pasitarimo Sinajaus pusiasalio reikalu.

Praeitą trečiadienį Izraelio karo vadai perleido Egiptui dar vieną Sinajaus zoną, kaip buvo susitarta. Dabar nori trijų valstybių pasitarimo dėl likusių Sinajaus pusiasalio karo zonų.

Sekretorius Vance nujaucia, kad Izraelio karo vadai norės atidėti Izraelio karo jėgų atitraukimą iš Sinajaus. Sekretorius yra pasifruošęs skristi į Tel Avivą ir Kairą. Jis galėtų pasitarti su Jungtinėm Tautom, bet jis nenori, kad Izraelis nepildytų susitarimo ir neatitrauktų savo karo jėgų iš Sinajaus.

— Ogilytė pareiškė, kad yra sudaryta respublikonų grupė dienraščiai Daily News leisti. Pradės savaitiniu, tikėdamiesi jį išaugini į dienraštį.

ENERGY WISE

Limit use of dishwasher to once a day, after the evening meal, and cut excessive use of water and electricity. Don't be a Born Loser!

Announcing a new interest rate for U.S. Savings Bonds:

6 1/2%

Here's some great news for all Americans. On June 1, 1979, the interest rate on United States Savings Bonds, Series E and H, was increased to 6 1/2%.

This 6 1/2% rate will apply to new Bonds and to all outstanding ones, too. For Series E Bonds that have not reached original maturity of 5 years, the improved yield will be received as a bonus when the Bonds mature. For older Bonds and Notes, and for Series H Bonds, the increase takes effect with their next semiannual interest period, beginning on or after June 1, 1979.

So you see,

Take stock in America.

Bonds are getting better all the time. This new 6 1/2% interest rate, together with the tax advantages available, makes Savings Bonds even more attractive.

And when you buy Savings Bonds through the Payroll Savings Plan at work, or the Bond-a-Month Plan where you bank, Bonds are still the most convenient, easiest, safest way to save.

If you haven't thought about Savings Bonds for awhile, this is the kind of news that should increase your interest. Bonds are a better buy than ever before.

PASSBOOK SAVINGS...

the best way to save regularly!
5 1/2%
Paid and Compounded Quarterly
OUR SAVINGS CERTIFICATES EARN UP TO 8%

see us for HOME financing.

AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMACK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608
PETER KARANAKIS, President Phone: Virginia 7-7747
HOURS: Mon., Tue., Fri., 9-4 Thurs., 9-8 Sat., 9-1
SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905

SOME CHICAGO MOTOR CLUB TIPS ON EXPRESSWAY DRIVING

DON'T CUT IN BETWEEN CARS THAT ARE ALLOWING SAFE FOLLOWING DISTANCES...

YOU'LL RUN INTO TROUBLE IF THERE'S A SUDDEN STOP WHILE YOU'RE FOLLOWING TOO CLOSELY...

IF YOU DRIVE AT THE MINIMUM SPEED STAY IN THE RIGHT LANE.

BALFO CHICAGOS APSKRITIES IR SKYRIŲ VALDYBOS RENGIA TRADICINĖ VASARINĖ GEGUŽINĖ - PIKNIKA

1979 M. RUGPIUCIO 5 DIENĄ (SEKMADIENĮ). PRADZIA 12 VALANDĄ.

V. I. JONYNŲ sodyboje, Chesterton, Indiana.

Veiks: virtuvė su karštais ir šaltais valgiais, kavinė su saldumynais, baras su įvairiais gėrimais, turtinga loterija, "LAIMĖS ŠULINYS". Šokiams grs A. Kareivos gerai įrengta ("Stereo" pavidale) plokštelių šokių ir dainų muzika.

Užsiregistravusius piknikautojus vykti į BALFO gegužinę, kuri vyks rugpiucio 5 dieną V. I. Jonynų sodyboje, autobusais paims šiose vietose. Ciceroje — prie Sv. Antano parapijos bažnyčios 11 valandą ryto; prie Brighton Parko parapijos bažnyčios 11.30 val., ir prie Marquette Parko parapijos bažnyčios 12 valandą. Iš čia važiuos tiesiog į pikniką. Keleiviai malonėkite būti paskirtu laiku viš minėtose vietose.

LIETUVIŲ VISUOMENĖ KVICIAMA GAUSIAI DALYVAUTI IR PAREMTI LABDARINGĄ DARBĄ.

Kaina į abi puses — 3 doleriai asmeniui.

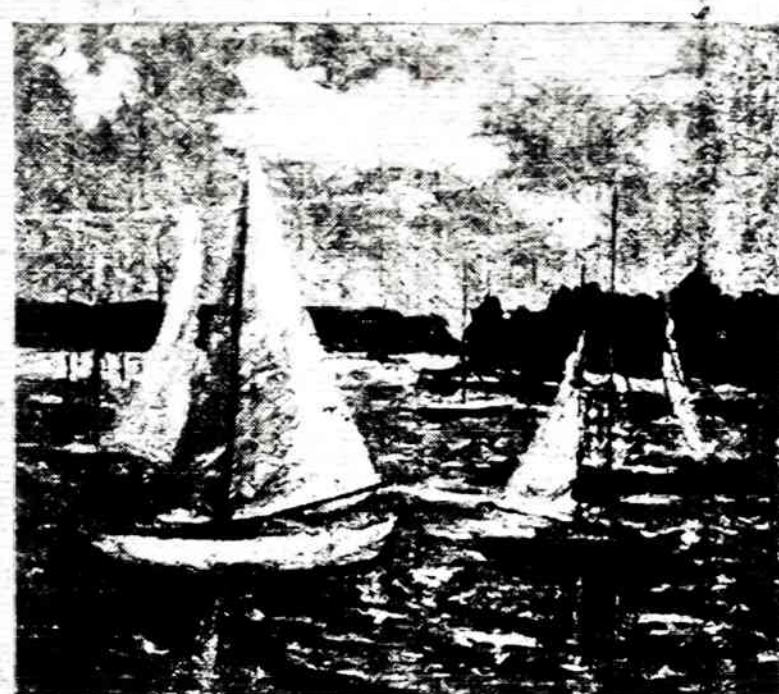
SPAUDOS ATGAVIMAS

Šimet sukako 75 metai, kai buvo gražinta Lietuvai spauda. Tai suaktyvino progą žvilgtelėti į tuos sunkius laikus, kuomet rusai stengėsi padaryti Lietuvą tamsią ir juodą.

Tuoju 1863 m. sukilimo rusai uždraudė spausdinti lietuviškas knygas lotyniškais raidėmis. Taip pat iš Lietuvos mokymų pašalino lietuvių kalbą. Uždrausta net iš užsienio įvežti ir platinti lietuviškus raštus. Draudimas buvo tiesiogiai susijęs su reikalavimu spausdinti lietuviškus raštus vien rusiškais raidėmis. Pirmąjį draudimo įsakymą pasirašė Vilniaus generalgubernatorius M. Muravjovas 1863 m. rugpiucio 3 d. O 1865 metų rugpiucio 14 d. įsakymą patvirtino Rusijos vidaus reikalų ministras P. Valujevas. Įdomu, kad draudimą vykdyti ėmėsi valstybės sekretorius Lenkijos reikalams N. Milliutinas. Bet lenkamų spauda neuždraudė, nors ji taip pat buvo spausdinama lotyniškais raidėmis. Caro valdininkai, talkininkaujami kai kurių lietuvių, pradėjo ruošti rusų raidžių pritaikymo lietuvių kalbai projektus. Lietuviai tokias knygas vadino "graždan-ka", jų neskaitė ir naikino. Rašoma, kad rusiškais raidėmis išėjo daugiau kaip 40 leidinių. Bet žmonės jų neskaitė, nors juos dovanai dalino ar prievarta vertė.

Tuomet lietuviai savo knygas pradėjo spausdinti Ragainėje, Bitėnuose, Tilžėje ir kituose Rytprūsijų miestuose. Draudimas lietuviškas knygas spausdinti už Rusijos ribų pirmas ėmėsi vysk. M. Valančius. Vėliau leidėjų atsirado jau žymiai daugiau. Palyginimui, kad Rytprūsijoje lietuviams lietuviškas knygas dar buvo spausdinamos vokiškais (gotiškais) raidėmis. Tai 1873 m. sausio 27 d. rusai ir jas uždraudė Lietuvoje platinti. Lietuvą pradėjo pasiekti ir Amerikos lietuvių spauda. Taip pradėjo į Lietuvą keliauti knygos ir laikraščiai, kuriuos nešė ir platino knygnešiai. Lietuvių tautai teko vesti net 40 metų ypatingą kovą už lotynišką raide, už savas knygas. Tai kartu buvo kovą už gyvybinius tautos idealus, kovą už laisvę, kuri tik baigėsi atgavus nepriklausomybę. Ir ta kova prasižėdusi už maldaknyges, vėliau už visas kitokias knygas bei laikraščius, sukūrė mūsų garsiąją knygnešių gadynę.

Knygnešiais buvo vadinami tokie žmonės, kurie spaudos draudimo metu nešė iš užsienio lietuviškas knygas ir jas platino. Šis pavadinimas tuoju metu mums primena žmones, prisidėjusius prie tautos laisvės, per lietuvių ir darganas keliaujančius su knygomis. Primena žiauriai nukankintus ar nušautus bei ken-

EAST CHICAGO, INDIANA

East Chicagos Medžiotojų klubo nariai išvyka į gamtą ir meškeriojimą varžybose, įvyko 1979 m. liepos mėn. 21 d. p.p. Matukų sodyboje, prie Bass ežero, Ind.

Varžybose dalyvavo devyni klubo nariai-meškeriojai, kuriems bus duodamos trys premijos už pagautą ilgiausią žiandčius Sibiro taigose, jų klykiančių vaikų ir verkiandčių žmonių graudžias ašaras. Taip kiekvieną prislegia liūdna nuotaika, skaitant tų laikų istoriją. Ji mums kalba apie tą žiaurią kultūros kovą su despotizmu, parodo tuos lietuviškos knygos Golgotos kelius, kuriais jai lemta buvo ištisus 40 m. keliauti. Pasako tų žmonių tautinių susipratimą, meilę gimtajai žemei ir herojišką pasiuntimą.

Spaudos draudimas buvo panaikintas 1904 m. gegužės 7 d. Pradėjo steigti spausdintuves, įvairios draugijos ir spausdintas lietuviškas žodis plačiai paplito visoje Lietuvoje. Bet neilgai galėjome džiaugtis atsikovota spaudos laisve. 1940 m. komunistinė Rusija sulaužiusi visas su Lietuva pasirašytas sutartis okupavo mūsų tėvynę ir uždėjo spaudą smaigianį apynasrį. Bet visiškai uždrausti lietuvišką spaudą dar vis nedrįsta, nes aiškiai mato, kad vykdydami caristinius veiksmus sutės komunistinio garbė.

V. Vytenietis

IMPORTANT NEWS FOR BACKACHE SUFFERERS!

MOMENTUM® Tablets are 50% stronger than Doan's.
Before you take Doan's Pills for muscular backache, remember this: MOMENTUM® Tablets are 50% stronger than Doan's. That means MOMENTUM gives you 50% more pain relief per dose to relieve backache.
To reduce pain, soothe inflammation so muscles loosen—you can move more freely in minutes! There's no stronger backache medication you can buy without a prescription than MOMENTUM Tablets. Take only as directed.

No. 79

For your headache get extra strength and safety, too.

Anacin® has extra strength. More strength than any regular headache tablet. And Anacin combines that strength with safety.
Like all leading headache tablets, Anacin starts with a pain reliever recognized safe Extra strength with safety. That's common sense. That's Anacin.

VL. BAKUNAS

Pastabos iš tolo

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SAJUNGOS
GARBES TEISMO DEMESIUI

(Tęsinys)

Amerika — tebėra Amerika...

Nežiūrint kaip mės bekruti kuotume Amerikos politinę struktūrą, jos demokratinę santarką, net tos santarkos pagrindą-Konstituciją, o juo labiau, jei klausytume kai kurių ekstremistų demagogų riksmo, kad Amerika jau senka pražūtintin-tai vistik šioje žemėje Amerika tebėra vienintelis lais-

vės ir vilties kraštas daugeliui milijonų žmonių, kuriems tos privilegijos buvo neprieinama jų pačių kraštuose. Pagal Imigracijos Departamento duomenis 1977 metais Amerikon atvyko 462,315 imigrantų, daugiausia iš Lotynų Amerikos — 207,611, arba net 45% visų imigrantų. Šiuo metu Amerikoje gyvena 4,964,33 registruoti (tarsi legaliai) čia atvykę pastaraisiais metais svetimšaliai, kurių net 1,260,841 gyvena Kalifornijoje. Į šį skaičių, savaime aišku, neįeina kur kas didesnis svetimšalių, daugiausia meksikonų, atvykusių ir čia gyvenančių nelegaliai ir tokių "svečių" skaičius amerikiečių spaudoje minimas nuo 5 net iki 12,000,000 (nuo penkių iki dvylikos milijonų), visoje Amerikoje.

sikviesti visiškai neutralius asmenis, kurie neturėtų jokio tikslo šališkumui.

Po meškeriojimų varžybų įvyko pasiūmonėjimas ir draugiškos vaisės, kuriose dalyvavo apie 30 asmenų su svečiais ir narių šeimomis. Klubo valdyba pasirūpino stipresniais ir gavinančiais gėrimais, o visi dalyvavę nariai ir jų šeimos atsivežė užkandžius ir vašinosi labai draugiškai iki vėlomos.

Į klubo išvyką-varžybas atvyko ir East Chicagos ALTO skyriaus pirmininkas Albertas Vinkas ir kiti, kuriuos rengėjai nuoširdžiai priėmė ir kartu visi vašinosi. Linkėtina ir ateityje glaudaus bendradarbiavimo, bet vengti nesklaidumų, kurie mus skaldo ir kelia tarp mūsų erzelį.

Klubas narys.

Įdomu pastebėti, kad kai šio simtmečio pradžioje daugumą Amerikos imigrantų sudarė atvykusieji iš Europos, tai dabar jau europiečiai imigrantai tesudaro vos 15%, o pirmaujančias vietas užėmė Lotynų Amerikos imigrantai 45% ir Azijos — 34%. Pagal spaudos žinias, ši-met Amerikon atvyks net 30,000 Rusijos žydų.
(Pabaiga)

Dominikonų Respublikos gen. konsulas apsisovė

PHILADELPHIA, Pa. — Dominikonų Respublikos generalinis konsulas Filadelfijoje Sandino Grulon areštuotas ir kaltinamas suokalbiu parduoti ginklus ir amuniciją sandinistų partizanams Nikaragvoje.

JAV-bių prokuratūros pranešimu, Sandino Grulon buvo areštuotas antradienio naktį savo apartamente Cherry Hill, New Jersey. Jis, be to, kaltinamas konspiracija išmugeliuoti i Filadelfiją tarp 40 ir 60 svarų kokaino. Du kiti asmenys suimti Miamiyje ir kaltinami dalyvavimu ginklų pardavimo plane.

JAY DRUGS VAISTINĖ

2759 W. 71st St., Chicago, Ill.

• RUPESTINGAI IŠPILDOMI RECEPTAI • FANNIE MAY SALDUMYNAI • KOSMETIKOS REIKMENYS

Atdara šokiadieniais nuo
9 val. ryto iki 10 val. vakaro.

Sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 8:30 val. vak.

D. KUHLMAN, B.S., Registruotas vaistininkas

Tel. 476-2206

Sylvia K. Lowe, a member of the National Home Fashions League, is Floor Fashion Specialist, GAF Corporation.

Perk Up The Kitchen For Holiday Entertaining

With the holiday season upon us, you're sure to be enjoying festive activities with family and friends. You'll probably be doing lots of entertaining right in your own home, so why not perk it up? Since more entertaining takes place centered around the cozy kitchen, you can start there. Guests love to gravitate there when a meal is being prepared, so make it dual purpose: a place to serve a meal and to visit with friends.

Your kitchen must be functional but you want it pretty, too, not just for guests, but for yourself as well. Nothing boosts your morale like beautiful colors and a play of different textures. Let your imagination soar and you'll be delighted with your own creation.

In the contemporary kitchenette shown here, note how the color keynote lies in the vibrant geometric-patterned floor covering. Using the floor as a starting point, the creamy apricot paint on the cabinets and door were done in a softer hue of the terra-

cotta tone of the cushioned GAF sheet vinyl floor. Then, the textured stucco walls were painted a pale sand-beige. Mixing a bit of country warmth with streamlined contemporary, a natural look was further emphasized with straw baskets, rush-seated chairs and butcher-block countertops. The round table with its soft cloth provides a graceful accent among all the square corners. Extra seating is a comfortable bench cushioned in easy-care polished cotton in chocolate, with blue and terra-cotta stripes. The sleek no-wax vinyl floor covering is GAF's new "Belmont" from the GAFSTAR Softred line, featuring a diagonal geometric against a pleasingly textured background. Easy to maintain, there are five colorways styled to complement or coordinate with the latest appliance colors.

With minimal effort and lots of imagination, you too can achieve a decorator look in your kitchen. Just add a patterned floor and lots of color and you're ready for holiday entertaining.

Turime po kelias RETAS KNYGAS

1. Kun. M. Valadkos UŽ LAISVĄ LIETUVI
Minkšti viršeliai, 410 psl. \$10.00
2. V. Biržiškos SENOVĖS LIETUVIŠKŲ KNYGŲ
ISTORIJA, I ir II dalis.
Minkšti viršeliai \$10.00
3. A. Ambrosės CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA.
Minkšti viršeliai \$15.00
4. J. Laukio ORAKULAS. 414 psl.
Minkšti viršeliai \$10.00

Cekį reikia išrašyti:

NAUJENOS, 1739 So. Halsted St.
Chicago, Ill., 60608

Pridėti dolerį pašto išlaidoms.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608, Telephone 421-6108

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

As of December 1, 1977	pusel metų	\$16.00
Subscription Rates:	trims mėnesiams	\$9.00
	vienam mėnesiui	\$3.00
in Chicago \$33.00 per year, \$18.00 per six months, \$10.00 per 3 months. In other USA localities \$30.00 per year, \$16.00 per six months, \$9.00 per three months. Canada \$33.00 per year; other countries \$34.00 per year.	Kanadoje:	
	metams	\$33.00
	pusel metų	\$18.00
	vienam mėnesiui	\$3.00
20 cents per copy.	Užsieniuose:	
Nuo gruodžio pirmos d. Dienraščio kainos:	metams	\$34.00
	pusel metų	\$18.00
	vienam mėnesiui	\$3.00
Užsieniuose ir priemiesčiuose:		
metams	\$33.00	
pusel metų	\$18.00	
trims mėnesiams	\$9.00	
vienam mėnesiui	\$3.00	
Kitose JAV vietose:		
metams	\$30.00	

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Grįžtant prie "Aušros" pasisakymų

Tame pačiame "Aušros" straipsnyje "Žvilgsnis į ateities Lietuvą", turėjome iškelti ir aptarti kitus reikšmingus pasisakymus, į kuriuos privalome atkreipti iš-eivijos dėmesį.

Ten skaitome:

"Pabaltijo tautos — mažos valstybės. Jų atkurtos valstybės buvo mažytės. Aplinkui galingesni kaimynai... Tad ar nevertėtų visoms trimis valstybėms, pagyvenus metus — kitus atskirai, susijungti į vieną federatyvinę valstybę?"

(Aušra, No. 14/54).

Čia pernelyg susidaro kontroversija. Iš vienos pusės giliai tikima ir siekiama Lietuvos nepriklausomybės atstatymo; iš kitos — matant savo bejėgiškumą atsilaukti prieš supančius galingius, pasisakoma už Pabaltijo tautų apsigūnimą, Šveicarijos pavyzdžiu, vienoje valstybėje.

Panašios mintys buvo keliamos pogrindžio "Varpe" ir Nacionalinio Liaudies Fronto deklaracijoje. Ten tas klausimas buvo pastumtas iki Baltoskandijos valstybių sąjungos sudarymo. Prūsijos atstatymo ir jos įjungimo į Baltų tautų sąjungą, arba net kabama apie įsijungimą nariu į Europos Jungtines Valstybes.

Tiesa, visi šie pasisakymai nėra tapę politinių siekimų objektu, bet jie nusako, kad okup. Lietuvoje naujoje kartoje atsisakoma nuo romantinių ir nacionalistinių koncepcijų ir ieškoma sprendimų visai kitose plotmėse.

Tuo tarpu egzistencialiniai veiksniai, panašiai į baltų rusų emigrantus ar į pabėgusius pas gen. Želigowski sulenkėjusius bajorus, nieko neužmiršo, bet ir nieko naujo neišmoko. Čia gyvenama ta pačia konservatyvia dvasia, kuri metai iš metų didina idėjinę prarają tarp okup. Lietuvos sąlygose išaugusios naujosios kartos ir iš-eivijoje atsikūrusių egzistencialinių emigrantų ir jų veiksmų.

Šioje istorinėje konferencijoje padėti gali išgelbėti tik Amerikos sąlygose išaugusios lietuvių iš-eivijos demokratines jėgas, apsigūnusios ALToje, ir besąlygi-

niai nutraukusios santykius su visų rūšių diktatūrų šalininkais. Kam demokratijos idealai yra ne prie širdies, tas, anksčiau ar vėliau, turės pasitraukti iš politinės ir idėjinės kovos už Lietuvos išlaisvinimą, ir pasitenkinti kultūros, meno, sporto ar religijos veikla.

Tolygiai yra būdingi "Aušros" pasisakymai dėl socialinių ir ekonominių pertvarkymų ateities Lietuvoje. Čia visai nekalbama apie buvusios prieškarinės socialinės ekonominės struktūros atstatymą. Ten skaitome:

"Ką darysime su kolūkiais ir tarybiniais ūkiais?... sąvoka "kolūkis" asocijuojasi su sąvoka "vergija" ar "baudžiava"... Nors mes žinome, kad kolūkio našumas dėl nepakankamos kolūkiečių iniciatyvos yra labai žemas, bet nedideli privatus ūkeliai — kita kraštutinybė. "Juk tokio ūkelio nelabai mechanizuosi". (t. p.).

Išvadoje pasisakoma už palikimą gerai organizuotų valstybinių ūkių,

"kur žmonės dirbs kaip įmonėje ir gaus atlyginimą pinigais."

Tik norintiems ir sumaniems žemdirbiams bus duodami veivos šeimos ūkiai,

"bet darbas su plūgu ir akėčiomis — ne darbas. Tad 5 — 6, o gal ir daugiau ūkių jungsis į arteles... kur galima bus pritaikinti stambias mašinas... Bet jeigu koks pavienis ūkis pasirodys nenašus... valstybė turės teisę šį ūkį nusavinti." (t. p.).

Kaip matome, "Aušroje" visai atsisakoma nuo Nepriklausomybės laikų vyrausios ūkininkų vienkiamų struktūros ir einama prie žemės ūkio kooperatyvų sudarymo. Iš čia sekia, kad visos, t. y. ūkininkų ar liaudininkų prieškarinės partijos su savo programomis ir ideologijomis priklausytų praeičiai, ir jų tolimesnė egzistencija tremtyje būtų beprasme.

Dar vienas būdingas mažmožiš, kuris geriausiai nusako intelektualinio galvavimo skirtumus šiapus ir anapus okupacijos ribų. Šimtą kartų buvo rašyta spaudoje, pasiremiant net tarybine statistika, kokie maži pločiai yra palikti kolūkiečių privačiam naudojimui ir kokių tiesiog milžiniškų kiekių daržovių, vaisių, pieno produktų, mėsos ir kiaušinių pristatoma rinkai. Iš čia daroma išvada, kad atstačius privačią nuosavybę, žemės ūkyje vėl suklestėtų gamyba ir krašto gerbūvis.

Tačiau "Aušros" publicistai, žvelgdami į gyvenimą iš arti, šiai iš-eivijos pažiūrai nepritaria, nes žino iš patirties, kad kolūkiečiai savo karvytes, paršelius ir vištes aprūpina pašarais ir lesalu "kombinuodami" iš kolūkio laukų, prisilaikydami Lenino mokslo "grobk kas prigrobta". Iš čia susidarė privačių sklypelių mitas, plačiai kultivuojamas iš-eivijoje.

Nors "Aušros" pasisakymas šiuo klausimu nėra detalus, daugiau bendrybinis, kaip ir anksčiau pasisakytais klausimais, bet matomai nusako jų minčių kryptingumą, kurie reikia manyti atstovaujau naujos kartos daugumai, bet diametraliai skiriasi nuo veiksmų galvavimo, kur tebeviešpatauja tęstinumo ir tradicijų samprotavimai.

Tuomi dar nėra persvarstyti visi klausimai, iškelti minėtame "Aušros" straipsnyje, bet žvelgiant į juos ne mūsų veiksmų akimis, bet vakarietiškos demokratijos galvėjimu, daug ką tektų persvarstyti kritiškai, nes demokratijos negalima įgyvendinti krašte, kur veiktis visas ekonominis gyvenimas yra paliekamas valstybės kontrolėje.

V. K.

Brity karalienė Elzbieta, norėdama sutaukyti Zambiją su Zimbabve, gali būti Muzorevos aviacijos apšaudoma Lusakoje, Zambijos sostinėje.

LIŪDNOS IŠVAKARĖS

"Gimtoji Kalba" (9 sąsiuvinis) rašė, kad "visi nukelti į Vilnių valdininkai tarmyboje ir netarmyboje tvirtai vartotų lietuvių kalbą, ją gerbtų, kad to tvirtai reikalautų ir iš piliečių tarmybiniuose ir privačiuose santykiuose". Ta pastaba spaudoje išliko todėl, nes jau ir Vilniuje atsirado tokių "gudruolių" lietuvių valdininkų, kurie pradėjo kalbėti "wendziagolska" tarme. Bendrai paėmus spauda siūlė kalbas nustatyti taip.

Lietuvių kalba pirmoje vietoje, svetima antroje ir tik trečioje vietoje lenkų. O tie lietuvių, kurie mėgina "pristatinti" ir ima grabalioti "po wendziagolsku", yra verti ko griežčiausio pasmerkimo.

Tiems gyventojams, kurie gaus lietuviškus pasus ir Lietuvos pilietybę, reikia nustatyti tam tikrą laiką lietuvių kalbai išmokti, — daleiskim 3-6 mėnesius. Po to svetimos kalbos iš įstaigų turi būti be jokių kompromisų išvytos. Kas nemokės lietuviškai, galės pasirūpinti vertėjais.

"Lietuvos Žinios" Nr. 278 apie mokslo žmonių parinkimą rašė taip:

"Tikrų mokslininkų, žmonių, kurie trūksta visur pasaulyje, ir Lietuvoje ne mažiau, kaip kitur, šiuo atveju reikia vadovautis ne pilietybės ir politinių pažiūrų principu, bet išimtinai žmogaus vertybe. Vertingi žmonės — tai brangūs akmenys, kurių tik neišmintingi piliečiai gali nusikratyti. Tai būtų juokingas daiktas tyrinėti ar Niutonas, Faradayas arba Pavlovas ir Miendelejevas turi pilietybę, ir kokie jis esąs politinio nusistatymo".

TAISOME KLAIDAS

Praėjo šeštadienis, liepos 28 d., įžanginiame įvyko 2 esminės klaidos, kurias norime atlaistyti:

Pirmoji skilty, vietoj "nevažiuoti" turi būti "nuvažiuoti". Maskvon.

Antroji skilty, vietoj "neuzsigauti", turi būti "neuzgauti" ir kokie jis esąs politinio nusistatymo".

ANDRIUS RYLISKIS

FRAGMENTAI IŠ PRAEITIES MIGLŲ

I VAKARUS

(Tąsa)

TARPTAUTINĖS GLOBOS ORGANIZACIJOS

Tremtinių DP globos darbą UNRA baigė 1947 m. birželio mėn. 30 d. Tuo tarpu buvo įkurta kita tarptautinė pabėgėlių globos organizacija IRO (Intergovernmental Committee on Refugees Organization). Ji perėmė tremtinių globą nuo 1947 m. liepos mėn. 1 d.

IRO turėjo įkurdinimo uždavinį ir vykdė tikrinimą įmantriomis politinio turinio anketomis.

UNRA ir IRO nustatė maisto normas iš 2052 kalorijų, tačiau normalus vartotojas gaudavo dienai iki 1,200 kalorijų. Dėl nepakankamo maitinimo DP svoris buvo nepakankamas ir tas kliudė įkurdinimą.

Nerepatiravusių lietuvių DP liko Vokietijoje 1948 m. pradžioje 60,000 žmonių. Lietuvių DP stovyklose veikė daug organizacijų, susikūrusių profesiniais pagrindais: paštininkų, agronomų, inžinierų, rašytojų ir kt. Kul-tūrinė veikla lietuvių 1945 — 1949 m. buvo gyva ir reikėsi gaivališkai. Jaunimo skaičius prašoko 12,000, iš jų studentų skaičius siekė 2,000 as-

menų. Okupacinės karinės valdžios 1945 metų įsakymu Vokietijos universitetai turėjo priimti 10 proc. DP studentų. Tas įgalino lietuvių studentus tęsti aukštąjį mokslą.

Lietuvių tremtinių pradžios mokyklos ir gimnazijos pradėjo kurtis 1945 m. pavasarį ir vasarą. Mokyklos vadovavosi nepriklausomos Lietuvos įstatymais, programomis ir tradicijomis. Švietimui vadovavo Švietimo Valdyba.

Stovyklose veikė eilė kursų: kalbų, lavinimo ir profesinio paruošimo.

Didesnėse stovyklose buvo leidžiama laikraščiai, biuleteniai. Biuletenius spausdindavo rotatoriais. Per tris su puse metų pasirodė 775 lietuviški leidiniai, tarp jų dailiosios literatūros 216 leidinių. Jų tiražai siekė prieškarinį lygį. Didelis nuopelnas buvo leidėjų, kurie nugalėdavo įvairiausias kliūtis. Buvo net 16 lietuviškų knygų leidyklų.

Rašytojai savo draugiją atgaivino 1946 m. Tuebingene. Freiburge veikė Lietuvių Dailės Institutas V. K. Jonyno vadovybėje. Šiaip dailininkai reikėsi rengdami savo parodas.

Muzikai ir chorai pradėjo reikštis dar karui nesibaigus. Tai visų stovyklų reprezentaciniai vienetai.

Dramos aktoriai steigė studijas ir gastroliavo su veikalais po kitas stovyklas.

Baletas organizavosi Augsburgėje 1947 metais. Sportininkai sudarė sporto klubus ir juos rė-

mė UNRA ir UMCA. Jie organizavo varžybas. Šachmatininkai pradėjo organizuoti 1945 metais.

Vokietijos valiutos reforma sukėlė sunkumus ir tremtiniais.

KYBARTŲ KOMERCINĖS GIMNAZIJOS KNYGYNAS

Likimas buvo palankus lietuviams tremtiniais, nors jie gyveno varge ir skurde. Tremtinys Algirdas Januškevičius, sūnus garsaus mokytojo Juozo Januškevičiaus, prieš Sovietų okupaciją nuvyko į Kybartus pasisamdęs vokiečių sunkvežimį. Nieko nepesęs eidamas pro gimnaziją pastebėjo pro praviras duris supakuoatą gimnazijos biblioteką koridoriuje. Ilgai negalvodamas, jis tą biblioteką sukrovė į sunkvežimį ir leidosi į Vokietiją. Rytprūsijų geležinkelio stotyje jis tą biblioteką pakrovė į traukinį ir išsiuntė geležinkeliu į Lichtenfelhs miestą Bavarijoje. Ir pats apsigyveno ten privačiai.

Geležinkelio sandėlyje biblioteka užėmė daug vietos, tai geležinkelis pareikalavo knygyną iš ten išgabenti. Algirdas Januškevičius nusamdė miestą pakraštyje tuščią sandėlį ir ten nugabeno bibliotekos knygas. Po kelių valandų tą pačią dieną geležinkelio sandėlis buvo subombarduotas.

Tremtinė moteris papasakojo Hanau stovyklos švietimo skyriui apie tą knygyną. Pranešiau sto-

vyklos komendantui V. K. Jonynui apie biblioteką. Jis apsidžiaugė kaip lietuvis intelektualas bibliotekos atkūrimu Vokietijoje ir patarė nedelsti, bet vykti patikrinti gaudis ir sužinoti kokiomis sąlygomis Algirdas Januškevičius sutiktų knygyną perkelti į Hanau lietuvių stovyklą?

Kitą dieną leidausi į kelionę. Susisiekimas tais laikais buvo vargingas, nes geležinkelio tiltai buvo sugriauti per karą ir dar neatstatyti. Keleiviniai traukiniai visiškai nevažiavo ir važiuoti teko prekinėjų vagonų konduktorių aikštelėse. Pagaliau kitos dienos vidurdienyje buvau vietoje. Algirdas Januškevičius nuoširdžiai painformavo, kad Kybartų gimnazijos visas knygynas yra pas jį ir išdėstė savo sąlygas knygyno perkėlimui į Hanau stovyklą.

Grįžęs į Hanau painformavau stovyklos komendantą V. K. Jonyną. Jis laikė Januškevičiaus sąlygas priimtiniomis ir džiaugėsi, kad lietuviškosios mokslo įstaigos turės vertingą lituanistikos knygyną.

Bet grįždamas pas Algirdą Januškevičių sutarti pasirašyti, užsukęs į Wuertzburgo lietuvių stovyklą patyriau, kad Algirdas Januškevičius knygyną perkėlė į Wuertzburgo lietuvių stovyklą ir švietimo Valdyba jį nusavino, kaip Lietuvos valstybės turtą.

(Bus daugiau)

